

Departementaal Vertrouwelijk

Wekelijks maatschappelijk beeld COVID-19

Week 39

Disclaimer: dit document is opgesteld door DSC-19. De indicatoren en duiding in dit document zijn indicatief, het betreft geen wetenschappelijk onderbouwing.

21-9-2020

Highlights

1. Naleving en draagvlak

- Onverminderd **aandacht voor sportclubs, horeca en jongeren**. Landelijk is een aantal horeca gelegenheden gesloten i.v.m. niet naleven van de corona regels en verschillende (illegale) **huis- en studentenfeestjes** zijn beëindigd. Tijdens voetbalwedstrijd Feijenoord werden Coronamaatregelen massaal niet nageleefd.
- In Zandvoort is Supercar Sunday voortijdig beëindigd omdat de 1,5 m niet kon worden nageleefd. Bazaar Beverwijk; bezoekers lijken geen rekening te houden met de 1,5 m.
- Het **OV-gebruik (aantal check-ins) lijkt te stabiliseren**. De afgelopen week is de spitspiek niet toegenomen.
- Het aantal **verplaatsingen voor werk en onderwijs op werkdagen nam afgelopen week toe** naar resp. 69% en 85% van het niveau van begin maart.

Zie slides 8-13 voor nadere toelichting

2. Maatschappelijke gevolgen (1/2)

- Resultaten van een TNO onderzoek onder ruim 10.000 werknemers duiden op goede veerkracht bij werknemers. Voor 6 op de 10 werknemers is het werk veranderd door coronamaatregelen, maar het aantal gerapporteerde burn-out klachten en de werk-privé balans is niet veranderd. In het laatste kwartaal van 2020 zal TNO een vervolgmeting bij deze werknemers doen om ook de lange termijn effecten in kaart te brengen.
- Het CPB betoogt in de MEV dat Covid-19 leidt tot **grotere ongelijkheid in Nederland**. Het kabinet moet extra oog hebben voor de meest kwetsbaren. Jongeren, zelfstandigen, flexwerkers en kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt dragen een disproportioneel deel van de economische effecten van de crisis. Corona kan ook de bestaande **kansenongelijkheid in het onderwijs** vergroten en daarmee de **inkomensongelijkheid** op lange termijn versterken.

CPB geeft aan dat de overheid op korte termijn de meest getroffen groepen kan ondersteunen. De echte uitdaging is om de onderliggende kwetsbaarheden zelf aan te pakken, zodat een volgende crisis een weerbaarder samenleving treft.

Highlights

2. Maatschappelijke gevolgen (2/2)

- Toename **bijstand** het grootste onder jongeren.
- Verdere stijging toename **voedselbanken**.
- **Kwetsbare groepen**
 - Het aantal suïcide-registraties door de politie is voor de derde achtereenvolgende maand gestegen en dat is zorgelijk. Het aantal suicides ligt nu fors boven dat in deze maand in 2019.
 - In alle GGD-regio's is er weer face-to-face contact met mensen met ernstige psychische en sociale problematiek die beschikbare zorg is grotendeels vergelijkbaar met die voor de coronacrisis.
 - De door politie geregistreerde overlast door dak- en thuislozen nam deze maand, na een daling vorige maand, weer toe, en ligt nu weer ruim boven het maandgemiddelde van vorig jaar.

Zie slides 14-17 voor nadere toelichting

3. Economische gevolgen

- De **cijfers** suggereren dat de **economische gevolgen tot nu toe minder heftig zijn dan verwacht**. Zo is het aantal faillissementen historisch gezien bijzonder laag en is de werkzame beroepsbevolking beperkt afgenomen. Daarnaast ligt de bbp-basisraming in de MEV tussen de meest milde scenario's die het CPB in maart publiceerde, namelijk tussen scenario 1 en 2 (van de 4). Ook **het beroep op de regelingen is afgenomen**, hetgeen suggereert dat de economie weer iets aantrekt.
- **De werkloosheid groeit tot nu toe minder dan verondersteld in de raming van het CPB**. De werkloosheid stijgt daarnaast vooral omdat er meer mensen op zoek gaan naar werk, terwijl dit voorheen vooral werd gedreven door baanverlies. Het aantal werkenden groeit ook beperkt.
- **Desalniettemin zijn de vooruitzichten nog altijd somber**. De werkloosheid zal naar verwachting verder oplopen. Het economisch herstel hangt sterk samen met de ontwikkeling van de pandemie en is daarmee zeer onzeker.

Zie slides 18-23 voor nadere toelichting

Highlights

4. Gebruik noodregelingen

- De uitstaande belastingschuld daalt licht de laatste twee weken. Dat geldt ook voor het aantal debiteuren.
- De NOW-2 en TVL zijn van start gegaan. Voor de NOW-2 zijn inmiddels 63 duizend toekenningen en voor TVL 26,5 duizend.

Zie slides 24-27 voor nadere toelichting

5. Ontwikkelingen buitenland

- Eurostat meldt dat de economie van de eurozone in het tweede kwartaal een krimp heeft vertoond van 12,1% in vergelijking met het eerste kwartaal. De onderlinge verschillen zijn fors; -10% in Duitsland tot -18,5% in Spanje.
- Ministerie van BuZa in Denemarken raadt inwoners af om onnodig naar NL te reizen (*bron lot-c*)
- Britten die met een positief getest persoon in contact zijn geweest en zich niet aan regels thuisisolatie houden, moeten een boete van 10.000 pond (ca. 11.000 euro) betalen. (*bron lot-c*)
- Bonaire heeft dit weekend 16 extra besmettingen op 76 testen, men verwacht nog meer. Er zijn verschillende lokale uitbraken. Gezaghebber Rijna heeft gister een **lichte lockdown** aangekondigd: horeca en winkels (muv essentiële) dicht, en men moet thuiswerken. Scholen vooralsnog open. Het RIVM is verzocht om Bonaire op code oranje te zetten.
- Ondanks dat er op Sint Eustatius 114 test zijn afgenomen die allemaal negatief zijn gebleken, heerst er angst onder de bevolking (scholen dicht).

Zie slides 28-31 voor nadere toelichting

Omgevingsbeeld (21 september) (1/2)

➤ **Persconferentie en aanscherping maatregelen**

- Naar aanleiding van de persconferentie benadrukken de media dat Rutte de urgentie van de situatie wil onderstrepen. Strikte landelijke maatregelen zijn niet wenselijk en daarom wordt zoveel mogelijk ingezet op lokale maatregelen. Het gaat in eerste instantie om zes regio's, maar later deze week kunnen dat er meer worden. Vooral de nieuwe maatregel voor de sluitingstijd van de horeca krijgt veel media-aandacht.
- In de media zijn tegengestelde geluiden te horen over de effectiviteit daarvan. Zo vinden de meeste besmettingen thuis plaats en niet in de horeca. De regel zou zelfs kunnen leiden tot meer besmettingen, omdat feestjes zich vanuit het café naar huis verplaatsen en oncontroleerbaar worden.
- OMT-lid en hoogleraar infectiebestrijding (10)(2e) is positief: "Het gaat erom dat je mensen duidelijk maakt dat ze überhaupt minder lang in de kroeg moeten staan en minder drinken. Dat is ook wat Hugo de Jonge zei: minder drank en eerder naar huis zorgt voor een kortere tijd waarin overdracht kan plaatsvinden."
- Politievakbond ACP en de Nederlandse BOA Bond zijn niet blij met de maatregel, omdat zij grote problemen bij de handhaving van de regels voorzien. Het probleem verplaatst zich volgens hen zo alleen van de horeca naar de straat. Drank in combinatie met onbegrip kan al snel uit de hand lopen.

➤ **RIVM richtlijn**

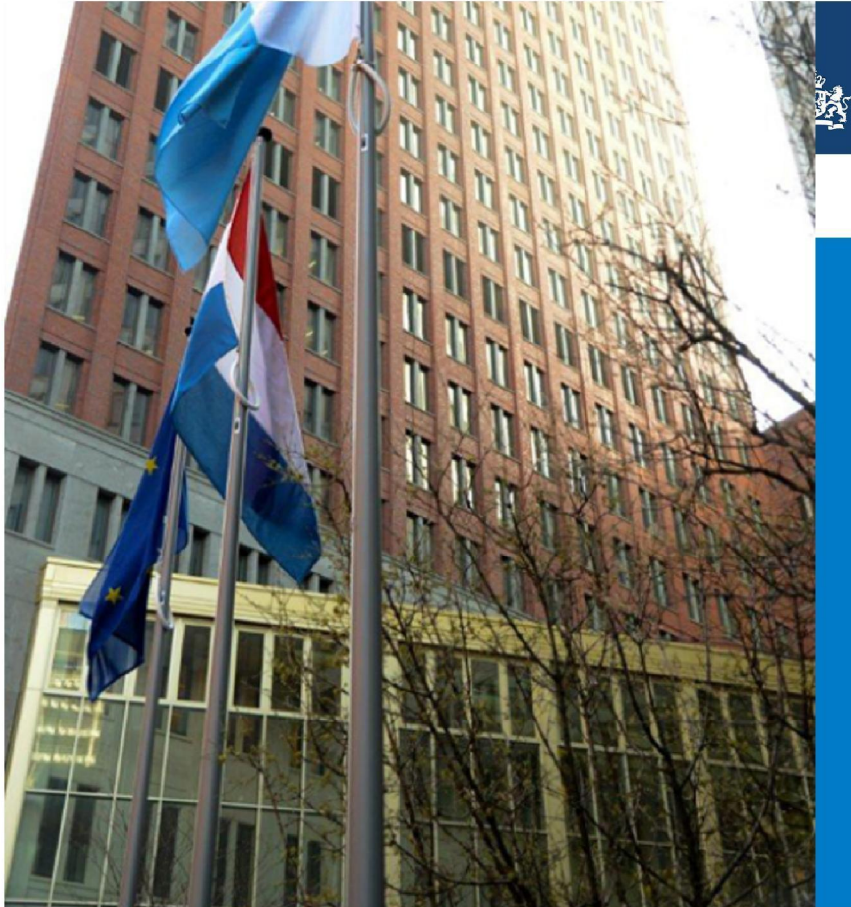
- Nieuwsuur meldt dat de RIVM-richtlijn voor gebruik van mondkapjes door personeel in de ouderenzorg is ingegeven door schaarste en onlangs 'stilzwijgend' is gewijzigd. Mondkapjes worden nu wel 'noodzakelijk' geacht. Het RIVM bevestigt dat de wijziging niet voortkomt uit nieuwe wetenschappelijke informatie, maar uit schaarste. Eerder stelde De Jonge nog dat de RIVM-richtlijnen geen rekening houden met schaarste.

Omgevingsbeeld (21 september) (2/2)

- Vanuit de politiek klinkt van zowel oppositie als coalitie kritiek. CNV Zorg & Welzijn en seniorenorganisatie KBO-PCOB spreken van een schande en een aantasting van het vertrouwen van zorgpersoneel op de werkvloer in het RIVM. In de media denken sommigen dat het RIVM onder druk is gezet door VWS. De zorgvakbonden NU'91, CNV en FNV overwegen een schadeclaim in te dienen namens hun leden.
- **Testbeleid**
 - Veel aandacht voor het testbeleid: hoe is het mogelijk dat Nederland na al die tijd nog steeds onvoldoende testcapaciteit heeft? Nederland minder test dan het gewogen gemiddelde van 30 Europese landen. Volgens sommigen is het kabinet niet geloofwaardig: dat had eerder nog gezegd dat "testen, testen, testen" de beste manier was om het virus te beteugelen, maar desondanks loopt dat na 7 maanden crisis nog steeds niet goed. VWS en GGD beschuldigen elkaar openlijk.
 - Hebben bepaalde beroepen voorrang nodig bij het testen? Vooral docenten vragen daar duidelijk om, maar diverse leden van het Veiligheidsberaad spreken in de media hun twijfels hierover uit. Zo ook (10)(2e); hij waarschuwt dat groepen niet te snel voorrang moeten krijgen. De keuze voor de beroepen die in aanmerking komen, moet worden gemaakt op basis van objectieve criteria. Dat is geen wenselijke situatie: de capaciteit moet simpelweg hoger, aldus (10)(2e).
 - Vanaf maandag 21 september kunnen mensen die werken in zorg of onderwijs zich met voorrang laten testen. Zij worden 's ochtend getest en krijgen 's avonds uitslag.
 - De media vragen zich af of de GGD dit wel aankan, omdat steeds vaker tekort is aan onderzoekers om een volledig bron- en contactonderzoek uit te voeren. Dit geldt voor GGD's Haaglanden, Amsterdam-Amstelland, Kennemerland en Twente. Daar vraagt de GGD aan positief geteste personen om zelf hun contacten in te lichten.

Uitingen in de media over de gevolgen van het coronavirus COVID-19 voor de programmadirectie COVID-19 beleidsterreinen. Dit betreft een selectie van het belangrijkste nieuws van de afgelopen dagen, verzameld door de Directie Communicatie Covid-19. Heb je vragen? Stuur een e-mail naar (10)(2e)@minjenv.nl.

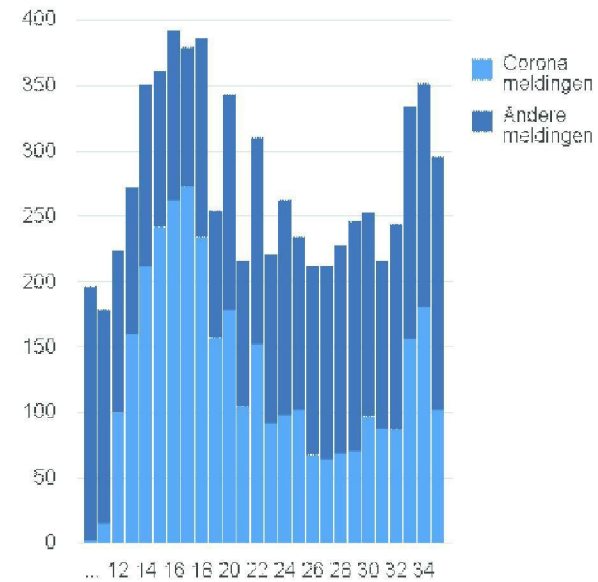
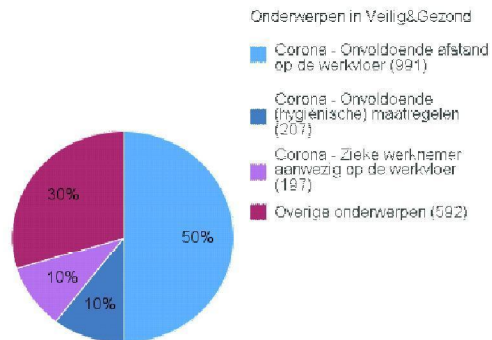
Dashboard PSC-19

12/13/2021

1. Naleving en draagvlak

- > In 2020 heeft ISZW t/m 30 augustus (week 35) **8.647** meldingen ontvangen, waarvan er **3.369** gerelateerd zijn aan corona.
- > 1.987 meldingen gaan over veilig en gezond werken.

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (1/2)

Toelichting beeld 18 t/m 20 september 2020

- Door het mooie weer drukte in natuurgebieden. In de buitenruimte wordt de 1,5 meter norm minder in acht genomen.
- Onverminderd aandacht voor sportclubs, horeca en jongeren. Landelijk is een aantal horeca gelegenheden gesloten i.v.m niet naleven van de corona regels
- Ook aandacht voor (illegale) huis- en studentenfeestjes. Aantal van deze illegale feesten (m.n. Rotterdam-Rijnmond) is beëindigd.
- Handhaving wordt lastiger. Mensen reageren nog wel goed op aangesproken worden, maar draagvlak naleving coronamaatregelen vermindert.
- In Zandvoort is Supercar Sunday voortijdig beëindigd omdat de 1,5 m niet kon worden nageleefd.
- Bazaar Beverwijk; bezoekers lijken geen rekening te houden met de 1,5 m.
- Tijdens voetbalwedstrijd Feijenoord werden Coronamaatregelen massaal niet nageleefd. Conform regionale afspraken is wedstrijd niet stilgelegd maar vindt er deze week overleg plaats over eventuele maatregelen t.a.v. de volgende wedstrijd.
- In Noord- en Oost-Gelderland valt een toename van reserveringen voor aankomend weekend op voor grotere groepen bij horeca op door personen uit Randstedelijk gebied.

1. Naleving en draagvlak

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (2/2)

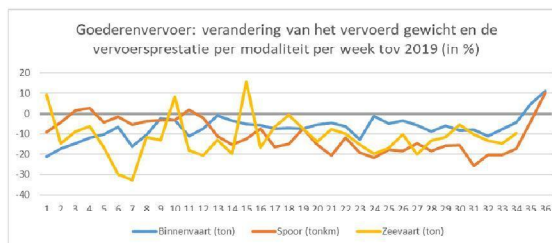
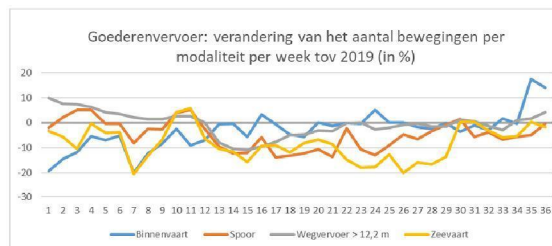
LOT-C Nalevingsmonitor

- Vermijd drukke plekken
- Houd 1,5 meter afstand

Legenda																										
	niet geleverd																									
😊	goed																									
😐	redelijk																									
😞	slecht																									
		Groningen	Friesland	Drenthe	Utrecht	Twente	Noord- en Oost-Gelderland	Gelderland-Midden	Gelderland-Zuid	Utrecht	Noord-Holland-Noord	Zaanstreek-Waterland	Kennemerland	Amsterdam-Amstelland	Gooi en Vechtstreek	Haaglanden	Hollands Midden	Rotterdam-Rijnmond	Zuid-Holland-Zuid	Zeeland	Midden- en West-Brabant	Brabant-Noord	Brabant-Zuidoost	Limburg-Noord	Zuid-Limburg	Flevoland
18 t/m 20 september		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
In hoeverre worden de landelijke richtlijnen in de regio nageleefd?		😊	😊	😊			😊	😊		😊		😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊		😊	😊	😊
In hoeverre zijn de richtlijnen binnen de regio te handhaven?		😊	😊	😊			😊	😊		😊		😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊		😊	😊	😊

Goederenvervoer

- Het niveau van het aantal bewegingen verschilde in week 36 per modaliteit:
 - Binnenvaart: 14% meer bewegingen dan in 2019.
 - Wegvervoer: 4% meer bewegingen dan in 2019.
 - Spoorvervoer en zeevaart: nagenoeg gelijk aan 2019.
- Ook het niveau van het vervoerd gewicht en de vervoersprestatie verschilde in week 36 per modaliteit:
 - Het vervoerd gewicht in de binnenvaart: 11% boven het niveau van 2019.
 - De vervoersprestatie in tonkm van het spoor-vervoer: 10% boven het niveau van 2019.

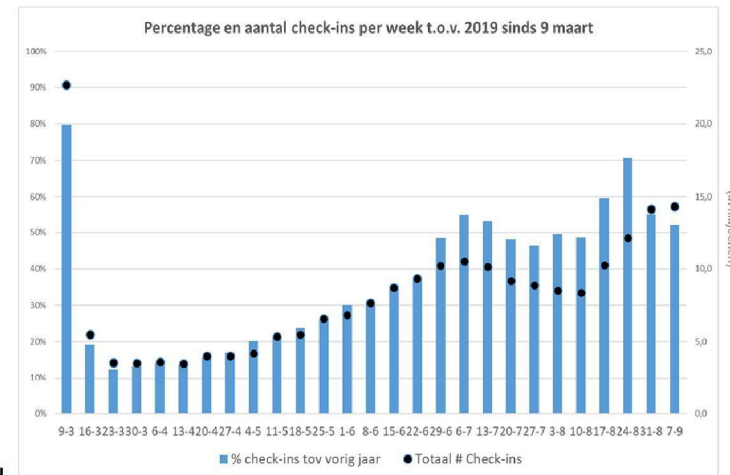

1. Naleving en draagvlak

Personenmobiliteit (1/2)

Openbaar vervoer

- Het OV-gebruik (aantal check-ins) was in week 37 gelijk aan circa 52% van het niveau in dezelfde periode in 2019. T.o.v. week 36 is het aantal check-ins met 1% toegenomen. Dit is een beperkte stijging tov de afgelopen weken en het lijkt alsof het niveau stabiliseert.
- De stabilisatie is waarschijnlijk een uitkomst van het gevoerde beleid waarbij zowel onderwijsinstellingen als werkgevers worden gestimuleerd om nog veel thuis te werken / onderwijs te volgen. Ook lijkt de communicatie/gevoel rondom het OV gebruik nog na te ijlen.
- De afgelopen week is de spitspiek niet toegenomen. Er is sprake van een beperkte spitspiek in de ochtend- en avondspits.
- Sinds 1 juli worden incidenteel knelpunten waargenomen. Aandachtspunt is de drukte op bepaalde knooppunten/perrons en specifieke drukte met warm weer in het OV rond de badplaatsen.

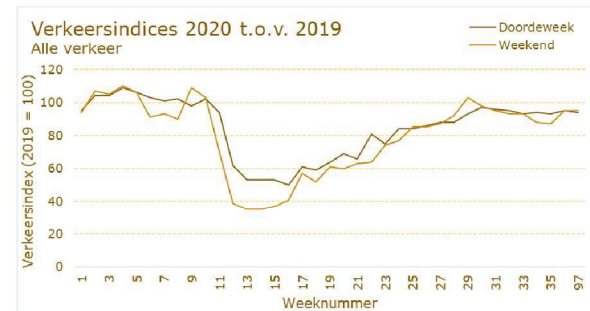

1. Naleving en draagvlak

Personenmobiliteit (2/2)

Wegverkeer

- Het gebruik van het hoofdwegennet was afgelopen weken vergelijkbaar met 2019. Het gebruik lag rond de 95% ten opzichte van het niveau van 2019 (gemeten in intensiteiten).
- Over de maand augustus was er 52% minder congestie dan in 2019.

Fietsen en lopen

- Het aantal fiets- en loopverplaatsingen fluctueert. Afgelopen week waren er meer fietsverplaatsingen en iets minder loopverplaatsingen dan begin maart. De afgelegde afstand per verplaatsing met de fiets en te voet was groter dan begin maart.

Personenmobiliteit naar motief

- Het aantal verplaatsingen voor werk en onderwijs op werkdagen nam afgelopen week toe naar resp. 69% en 85% van het niveau van begin maart.
- Zowel voor onderwijs als werk wordt de laatste weken relatief gezien minder gebruikgemaakt van het OV en meer gefietst ten opzichte van voor de coronacrisis.

Maatschappelijke gevolgen

2. Maatschappelijke gevolgen

Onderwerp	Toelichting	
Algemene bijstand	Divosa Benchmark Werk & Inkomen: Het aantal aanvragen voor bijstand lag in juli nog steeds 20% hoger dan voor de coronacrisis. De toegenomen instroom is daarmee afgenomen ten opzichte van de toegenomen instroom in juni (30% hoger dan voor de coronacrisis). Onder alle leeftijdsgroepen is de instroom hoger dan voorheen, maar onder jongere leeftijdsgroepen is de groei het grootste. <u>Naar verwachting zal het aantal jongeren in de bijstand stijgen, aangezien de jongeren die in het begin van de crisis de WW instroomden de maximale WW-duur van de WW spoedig zullen bereiken.</u>	
Armoede	SCP: Kwetsbare groepen lopen grootste risico op werkverlies en armoede door coronacrisis. Het grootste risico om hun baan te verliezen hebben mensen met een flexibel dienstverband in een sector die naar verwachting gaat krimpen. Relatief veel werknemers met een niet-westerse migratieachtergrond, laag opgeleide mensen en mensen met een arbeidsbeperking voldoen aan beide criteria.	
Kwaliteit van leven	Uit de Sociale Staat van Nederland (SCP) blijkt dat de verschillen in leefsituatie en levenstevredenheid tussen groepen stabiel zijn. Wel is de leefsituatie van mensen met een laag inkomen en lage opleiding al jaren slechter. Verschillen zijn te verklaren door hulpbronnen (met name opleiding en inkomen) en basale digitale vaardigheden. Een groot, divers en actief sociaal netwerk kan bescherming bieden. Naar verwachting verslechtert de kwaliteit van leven en worden verschillen tussen groepen groter door de coronacrisis. Mensen met veel regie op hun leven zullen minder gevolgen ervaren en sneller terugveren. Mensen met weinig regie en weinig hulpbronnen worden juist harder getroffen (bv mensen die er financieel op achteruit zijn gegaan). Deze groep ervaart ook meer eenzaamheid.	
Onderwerp	Kerngetallen	Toelichting
Schuldhelpverlening	Verzoeken tot toelating WSNP* Dwangakkoorden** 215 (mei) 191 (februari) 279 (juni) 181 (maart) 223 (juli) NVVK verwacht vanwege de coronacrisis voor 2020 en daarna een stijging van het aantal hulpvragen met minimaal 30 %. Dit gaat voornamelijk om een groep die niet eerder in aanraking is geweest met de schuldhelpverlening.	*Is een wettelijke regeling voor mensen met probleemschulden. Als men de regeling positief doorloopt, ontvangt hij/zij de schone lei en raakt hierdoor schuldenvrij. Duurt max 5 jaar. ** Een schuldenaar kan een dwangakkoord verzoeken als één (of een aantal) schuldeiser(s) zonder goede reden weigert in te stemmen met een schuldregeling via de gemeente of kredietbank.
Voedselbank	Voedselbanken NL: Vergeleken met juni 2019 zien voedselbanken een toename van circa ruim 8,7% (cijfers juni 2020). Dat is een verdere stijging ten opzichte van toename in mei 2020 (5%). Verschillen tussen steden zijn groot, zo laat Amsterdam een stijging van een kwart zien, en Groningen zelfs een lichte daling.	

Sociaaleconomische ongelijkheid (MEV)

- Mensen met een slechtere gezondheid lopen een hoger risico om ernstig ziek te worden en om te overlijden. Dit effect wordt versterkt indien mensen met een lagere sociaaleconomische status ook een groter risico lopen om aan de ziekte te worden blootgesteld, bijvoorbeeld doordat ze vaker beroepen hebben waarin thuiswerken niet goed mogelijk is. **De ziektelast is niet gelijk verdeeld.**
- De Nederlandse arbeidsmarkt kenmerkt zich door een tweedeling tussen mensen met veel en mensen met weinig baan- en inkomenszekerheid. **Op de arbeidsmarkt verdiept de coronacrisis de al bestaande breuklijnen.**
- Het grootste deel van een economische schok wordt opgevangen door een specifieke groep: uitzend- en oproepkrachten, zzp'ers. Deze groepen hebben weinig andere bronnen van huishoudinkomen om op terug te vallen. Daarnaast hebben mensen met relatief lage inkomens weinig buffers.
- Het steunbeleid heeft als onbedoeld neveneffect dat de ongelijkheid op de arbeidsmarkt verder wordt vergroot. Bedrijven krijgen via de NOW-regeling compensatie voor hun omzetverlies zodat ontslagen kunnen worden voorkomen, maar tijdelijke contracten worden nu vaak niet verlengd. Deze werknemers hebben slechts kort recht op WW (uitzonderingen daargelaten); de eerste 'coronawerklozen' belanden nu al in de bijstand. Zelfstandigen krijgen via de Tozo-regeling inkomenssteun, maar wel op minimumniveau en bovendien met een toets op partnerinkomen. De crisis **vergroot (onbedoeld) de ongelijkheid op de arbeidsmarkt.**
- Sollicitanten met een migratieachtergrond ontvangen minder reacties dan identiek gekwalificeerde sollicitanten met een Nederlandse achtergrond. Deze groepen hebben vaker een tijdelijk contract of uitzendbaan. De crisis **versterkt de effecten van discriminatie**
- Ook op lange termijn kan de coronacrisis de ongelijkheid vergroten doordat de **al bestaande kansenongelijkheid in het onderwijs wordt versterkt.** Thuisonderwijs is immers een stuk lastiger voor wie klein behuist is, minder de beschikking heeft over (digitale) leermiddelen en lageropgeleide ouders heeft.

CPB geeft aan dat de overheid op korte termijn de meest getroffen groepen kan ondersteunen. De echte uitdaging is om de onderliggende kwetsbaarheden zelf aan te pakken, zodat een volgende crisis een weerbaarder samenleving treft.

2. Maatschappelijke gevolgen

Beeld kwetsbare groepen week 34-37, 17-8 tm 13-9 (1/2)

KWANTITATIEVE INDICATOREN						
	bron	landelijke dekking	week-gemiddelde week 26-29	week-gemiddelde week 30-33	verandering weken 30-33 t.o.v. weken 26-29	verandering afgelopen 4 weken t.o.v. 4 weken in verleden
Groep 1: mensen in huiselijk geweld-situaties						
registraties huiselijk geweld	Nationale Politie/BHV	100%	1189	1158	-2,7%	-16,2% (-12 maanden)
zorgmeldingen bij Veilig Thuis door politie	Nationale Politie/BHV	100%	1415	1420	+0,3%	-15,9% (-12 maanden)
Groep 2: mensen met bestaande psychische/sociale kwetsbaarheid en risico op ontregeling						
meldingen onderzoek verplichte zorg (WVGZ)	GGD-regio's	±70%	-	-	stabiel	stabiel (-6 maanden)
contacten over suicidaliteit	113	100%	2192	2243	+2,3%	+24,8% (5,5 maanden)
registraties poging tot zelfdoding	Nationale Politie/BHV	100%	134	121	-9,9%	+2,7% (-12 maanden)
registraties zelfdoding	Nationale Politie/BHV	100%	28	32	+15,5%	+26,0% (-12 maanden)
registraties overlast persoon verward gedrag	Nationale Politie/BHV	100%	2520	2318	-8,0%	+12,8% (-12 maanden)
Groep 3: mensen met ernstige psychische/sociale kwetsbaarheid zonder zorg en/of zonder dak/thuis						
registraties overlast dakloos persoon	Nationale Politie/BHV	100%	554	632	+14,0%	+28,7% (-12 maanden)
meldingen zorg/overlast	GGD-regio's	±70%	-	-	stabiel	stabiel (-6 maanden)

Duiding kwetsbare groepen week 34-37, 17-8 tm 13-9 (2/2)

- **Groep 1: Mensen in huiselijk geweld-situaties**
 - Er zijn de afgelopen maand iets **minder registraties van huiselijk geweld** gedaan door politie; het aantal zorgmeldingen bij Veilig Thuis door politie steeg licht; nog altijd ligt het aantal aanzienlijk onder dat in deze maand vorig jaar.
- **Groep 2: Mensen met bestaande psychische/sociale kwetsbaarheid en risico op ontregeling**
 - Het aantal meldingen in het kader van verkennend onderzoek voor niet-acute verplichte zorg bij mogelijke psychische problematiek (WVGGZ) is stabiel in veel GGD-regio's.
 - Het aantal **suicide-registraties door de politie is voor de derde achtereenvolgende maand gestegen** en dat is zorgelijk. Na een aanvankelijke daling tijdens de lockdown, lijken nu meer mensen zich van het leven te beroven dan in afgelopen jaren in deze maanden. Het is bekend dat tijdens een economische crisis meer mensen suicide plegen omdat zij te maken krijgen met sociale en/of economische tegenslag.
 - Het contact met 113 nam deze maand licht toe en ligt al enkele maanden boven dat van het begin van de coronacrisis ca. 5,5 maand geleden.
 - **Het aantal registraties van verward gedrag door politie nam deze maand opnieuw af, maar het aantal registraties blijft structureel hoger dan deze maand vorig jaar.**
 - In alle GGD-regio's is er weer face-to-face contact met mensen met ernstige psychische en sociale problematiek – de beschikbare zorg is grotendeels vergelijkbaar met die voor de coronacrisis.
- **Groep 3: Mensen met ernstige psychische/sociale kwetsbaarheid zonder zorg en/of zonder dak/thuis**
 - De door politie geregistreerde overlast door dak- en thuislozen nam deze maand, na een daling vorige maand, weer toe, en ligt nu weer ruim boven het maandgemiddelde van vorig jaar.
 - Zorgmeldingen van overlast bij GGD-en zijn in totaliteit stabiel maar variëren per regio.

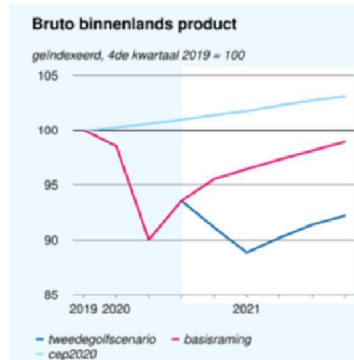
Disclaimer: De samenstelling van dit beeld gebeurt met de grootst mogelijke zorgvuldigheid, waarbij gedurende het proces van verzameling en duiding feedback wordt gevraagd aan experts. Vanwege het grote aandeel van reactieve bronnen (meer of minder acute meldingen – niet hetzelfde als personen!) is de kans aanwezig dat het aantal ernstige situaties wordt overschat, en het aantal minder ernstige situaties onderschat. De beschreven handelingsperspectieven zijn gebaseerd op de gesignaleerde problemen en goede ervaringen in het land, zonder dat deze gestructureerd geëvalueerd zijn.

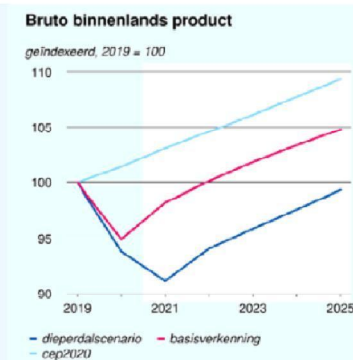
3.1 Ramingen: stevige economische krimp

- Ondanks het herstel vanaf het derde kwartaal is de verwachting dat de Nederlandse economie een stevige krimp staat te wachten in 2020 en dat de werkloosheid fors zal oplopen. Herstel in 2021 zeer onzeker.
- CPB basisraming: een krimp van -5,0% in 2020, en een gedeeltelijk herstel in 2021 met 3,5% groei. De werkloosheid loopt flink op; tot 4,3% in 2020 en 5,9% in 2021.
- Het verlengen van het noodpakket heeft geleid tot een positieve bijstelling van groei en negatieve bijstelling werkloosheid (-0,6%) tov de augustusraming.
- De schade is deels permanent. De coronauitbraak leidt tot een 4% lager bbp-niveau in 2025. Hierdoor verslechtert de houdbaarheid tot -3% bbp.

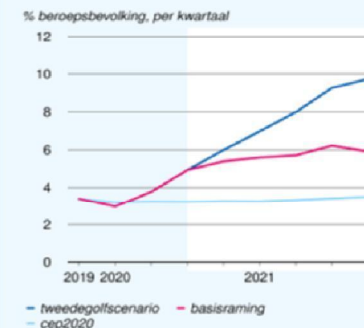
MEV 2020-2021

MLT 2021-2025

Werkloosheid

3. Economische gevolgen

3.2 Realisaties: Vertrouwensindicatoren en arbeidsmarkt in het rood, herstel fin. markten, vervoer en pintransacties

Indicator		2-mrt	9-mrt	16-mrt	23-mrt	30-mrt	6-apr	13-apr	20-apr	27-apr	4-mei	11-mei	18-mei	25-mei	1-jun	8-jun	15-jun	22-jun	29-jun	6-jul	13-jul	20-jul	27-jul	3-aug	10-aug	17-aug	24-aug	31-aug	7-sep	14-sep
Uitzetel	Lockdown index (Oxford)	1	32	67	74	79	80	80	80	80	80	69	69	69	63	63	59	59	45	40	40	40	40	40	40	46	47	47	47	
	Mutatie belastingsschuld, € mln					177	300	300	500	500	500	150	1050	600	2300	2120	587	1375	7	731	-355	1969	598	-583	-1077	666	976	-243	-1371	-195
Vertrouwen	Mutatie lening en kredietruimte								3		0,8		4		1		2,2		1,8		1,8			2,8		1,7				
	Consumentenvertrouwen			-2				-22		-27		-31		-29		-27		-26				-26				-29				
Consumptie, investeringen en handel	Productenvertrouwen			0				-29				-25				-15,1					-8,7				-5,4					
	Electriciteitsverbruik (j-o-%)	-3%	-8%	-8%	-11%	-11%	-13%	-11%	-11%	-11%	-14%	-5%	-7%	-3%	-7%	2%	0%	-4%	-4%	-6%	-2%	-6%	-1%	2%	14%	6%				
Arbeidsmarkt	Aantal pintransacties, miljoen	104	105	92	81	81	88	79	95	89	91	88	94	101	98	101	104	110	105		451					440				
	Advertentieuitgaven (j-o-%)	3%	1%	-15%	-36%	-39%	-39%	-35%	-29%	-27%	-30%	-27%	-28%	-20%	-24%	-24%	-13%	-12%	-1%	-11%	1%	6%	-1%	-5%	0	5%	-8%	-7%	-14%	
	Nieuwe inschrijvingen RvK		6.175	4.620	4.805	4.401	4.363	3.089	4.022	4.685	4.905	5.740	4.211	5.273	5.394	6039	5020	7032	7705	6812	5735	5149	5550	5162	4708	5291	6006	6029	5697	5067
	Wereldhandel, volume (j-o-%)	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-12%	-12%	-12%	-12%	-1%	-1%	-1%	-1%	8%	8%	8%	8%	8%											
Fin. markten	Failissementen (gem. 3 weken)	74	75	75	64	63	73	79	91	86	83	76	78	85	78	70	72	59	61	53	62	53	48	45	53	46				
	Aantal werkenden			9.040					8.880			8.856					8991			8905					8909					
	Aantal werklozen			273					314			330					404			419				426						
Fin. markten	AEX (wekelijkse gemiddelde)	557	484	404	475	471	500	491	509	527	505	512	531	528	561	565	565	564	564	565	575	565	564	560	562	564	566	553	543	551
	Internationale volatilitetsindex	37	58	75	63	53	45	40	42	34	33	32	29	28	26	32	34	33	31	28	29	25	25	24	23	23	23	26	39	26

Bron: Belastingdienst, Betaalvereniging Nederland, CBS, CBOE, Entso-e, ING, Kamer van Koophandel, Nielsen, Oxford University en UWV
12/13/2021

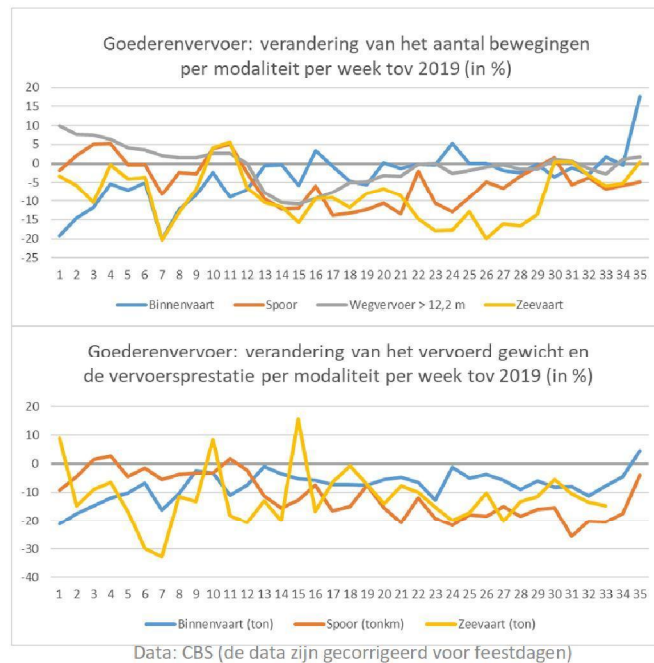

Toelichting kleurentabel

- Deze specifieke crisis brengt verschillende schokken teweeg met elk een verschillend effect en dynamiek:
 - **Vertrouwen:** is snel fors gedaald en blijft **laag en negatief**. Na een zeer beperkt herstel in juni en juli zijn consumenten in augustus weer wat pessimistischer. Dit komt doordat het oordeel over het economisch klimaat negatiever is. Bijna 90% van de respondenten verwacht dat de werkloosheid gaat oplopen.
 - **Liquiditeit:** Het niveau van de uitgestelde belastingen daalt de laatste 2 weken licht, doordat bedrijven weer aflossen. De gebruikte leen- en kredietruimte bij banken neemt nog steeds toe.
 - **Pintransacties:** consumenten hebben in het begin extra gespaard en pinnen inmiddels weer ongeveer net zoveel.
 - **Arbeidsmarkt:** De arbeidsmarkt reageert doorgaans **met een vertraging op de crisis**. Al duidelijk zichtbaar is de daling in het aantal werkte uren, piek in werkloosheid zal nog komen. Dat kan mogelijk structurele schade aanbrengen aan de economie.
 - **Financiële markten:** hebben waarschijnlijk deels al een crisis **ingeprijsd** en profiteren daarnaast van de forse monetaire verruimingen van centrale banken. Indien de beurzen wereldwijd instorten, kan de recessie worden verzwaard. Tot nu toe is daarvoor nog geen aanwijzing.

Goederenvervoer: verandering van het aantal bewegingen

- Het niveau van het aantal bewegingen verschilde in week 35 per modaliteit:
 - Binnenvaart: 18% meer bewegingen dan in 2019.
 - Spoorvervoer: 5% minder bewegingen dan in 2019.
 - Zeevaart en wegvervoer: nagenoeg gelijk aan 2019.
- Ook het niveau van het vervoerd gewicht en de vervoersprestatie verschilde in week 35 per modaliteit:
 - Het vervoerd gewicht in de binnenvaart: 4% boven het niveau van 2019.
 - De vervoersprestatie in tonkm van het spoorvervoer: 4% onder het niveau van 2019.

3. Economische gevolgen

3.5 Arbeidsmarkt

Het aantal **werkenden groeit in augustus beperkt en blijft daarmee relatief stabiel**. De werkzame beroepsbevolking stijgt met 4 duizend naar 8.909 duizend mensen.

Tegelijkertijd neemt het aantal werklozen toe (rechts). Er **bieden meer mensen zich aan op de arbeidsmarkt** (de niet-beroepsbevolking neemt af).

12/13/2021

De **werkloosheid stijgt met 7 duizend beperkt** en bedraagt nu 426 duizend mensen. De stijging komt vooral omdat mensen weer op zoek gaan naar werk. In het verleden kwam de stijging vooral vanwege baanverlies.

Het werkloosheidspercentage stijgt met 0,1% punt tot 4,6%, dat is minder dan verondersteld in de MEV. Om de raming van 4,9% aan het einde van het derde kwartaal bij te benen moet de werkloosheid in september met 0,3% stijgen.

Het aantal **WW-uitkeringen daalt met ongeveer 3%** tot 292 duizend.

Deze daling wordt vooral gedreven door de nog altijd hoge uitstroom van 15-25 jarigen (veelal bereiken van de maximale duur) en de beperktere nieuwe instroom van deze groep.

Bron: CBS en UWV.

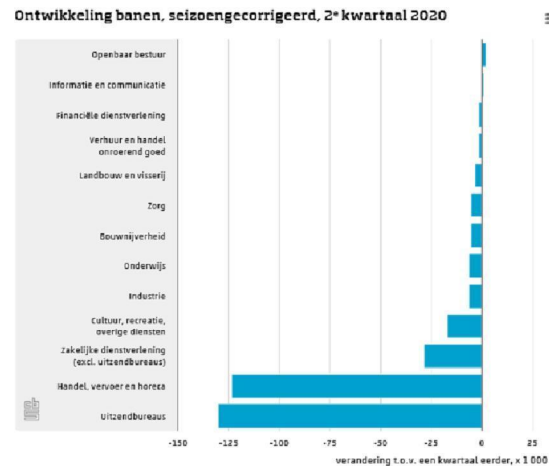
Arbeidsmarkt – Sommige sectoren / groepen hard geraakt

De crisis raakt sommige sectoren harder dan andere:

Het aantal banen nam in het tweede kwartaal af met 322 duizend (-3%). De sterkst getroffen sectoren zijn:

- Uitzendbureaus (-130 dzd)
- Handel, vervoer en horeca (-123 dzd)

Bron: [CBS](#)

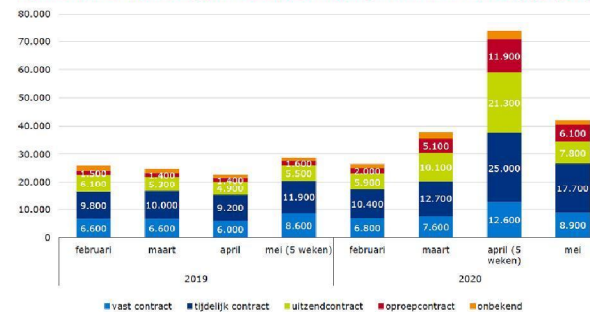

12/13/2021

Ook flexwerkers en jongeren hard geraakt:

- Vooral personen met een tijdelijk, uitzend- en oproepcontract stromen sinds maart in de WW. De instroom piekte in april en nam in mei weer af. Zie figuur hieronder. Bron: [UWV](#)
- Jongeren hebben vaker een flexcontract en werken vaak in de hard geraakte sectoren. Bron: [UWV](#)
- Je ziet daarom dat de werkzame beroepsbevolking met name onder jongeren sterk afnam in april en mei. In juni nam dit aantal weer iets toe en in juli bleef het nagenoeg constant. Bron: [CBS](#)

Figuur 1 Nieuwe WW-uitkeringen naar contractvorm voorafgaand aan de WW (voorlopige cijfers)

4. Gebruik noodmaatregelen

Gebruik huidige noodmaatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)	<u>T/m 4 september:</u> <u>65.203 aanvragen NOW2</u>	Het loket voor de NOW1 is sinds 5 juni gesloten: van de 148.000 aanvragen zijn er 139.000 goedgekeurd (9,9 miljard euro). Het loket voor de NOW2 is sinds 1 september gesloten. Van de 65.203 aanvragen zijn er 63.088 goedgekeurd. <u>Vanaf 16 november kunnen werkgevers een aanvraag doen voor de NOW3.</u>
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	<u>T/m 3 september:</u> <u>103.000 aanvragen Tozo 2</u>	SZW schat het gebruik van de Tozo aan de hand van een steekproef onder 150 gemeenten. De Tozo1 komt naar schatting uit op 374.000 aanvragen. Zie de aantallen voor de Tozo2 links.
	<u>T/m 14 sept:</u> <u>32.072 aanvragen</u>	Er zijn 28.862 aanvragen toegekend, 307 miljoen euro is uitbetaald. Totaalbedrag toegekend 395 miljoen euro.
	<u>T/m 14 sept:</u> <u>196.000 debiteuren</u>	De omvang van de uitgestelde belastingen is <u>12 miljard euro</u> . Sinds 26 juni is dit niveau licht dalend, aangezien bedrijven ook weer relatief snel en veel aflossen.
	<u>T/m 1 sept:</u> Het totaal aantal bedrijven dat gebruik maakt van de regelingen is ruim <u>5800</u>	BMKB-C: <u>822 miljoen</u> BKMBL-C: <u>144 miljoen</u> GO-C: <u>609 miljoen</u> KKC: <u>37 miljoen</u>

4. Gebruik noodmaatregelen

Gebruik gesloten noodmaatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
	<u>T/m 19 augustus:</u> <u>221.551 aanvragen</u>	Van alle aanvragen (links) zijn er 215.691 toegekend en 5688 afgewezen. Er zijn 172 aanvragen in behandeling. Het grootste aantal aanvragen komt van restaurants, haarverzorging en andere eetgelegenheden. Tot en met 19 aug is er <u>863 miljoen uitbetaald</u> .
TOFA (Tijdelijke overbruggingsregeling voor flexibele arbeidskrachten)	<u>T/m 27 aug:</u> <u>23.563 aanvragen</u>	Het loket is gesloten. Ongeveer de helft van de aanvragen (12.585) is afgewezen. Dit komt voornamelijk doordat mensen te weinig hebben verdiend in februari of teveel in april en daarmee niet voldoen aan de voorwaarden
		Verdeeld over verschillende instellingen waarbij het grootste deel gaat naar al gesubsidieerde producerende instellingen, een monumentenlening en de regionale instellingen. Totaalbedrag 300 miljoen euro beschikbaar gesteld en uitgekeerd.
	<u>T/m 24 aug:</u> Sierteelt/ voedingstuinbouw: 1622 aanvragen Fritesaardappelen: 1199 aanvragen	<u>Sierteelt/voedingstuinbouw:</u> Toegekend: 200 miljoen (v.d. 600 miljoen) <u>Fritesaardappelen:</u> Toegekend: 54,3 miljoen (v.d. 50 miljoen)

Onderzoek: Tozo maakt zelfstandigen schokbestendiger

- › Zelfstandigen zijn kwetsbaarder voor inkomensverlies dan werknemers.
- › De Tozo maakt dat een aanzienlijk kleiner deel van de zelfstandigen bij omzetverlies op korte termijn in de financiële problemen raakt.

- › Bron:
[CPB en AFM](#)

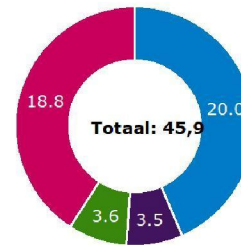
Stand overheidsfinanciën historisch tekort, oplopende schuld

- We stevenen dit jaar af op een **historisch begrotingstekort van €56,3 miljard in 2020**, oftewel 7,2% bbp. De overheidsschuld loopt daardoor op van 48,8% tot 59,1%. Tussen februari en juli is de schuld al met €54 miljard opgelopen (bron: CBS).
- Deze verslechtering is het gevolg van de sterke economische neergang die doorwerkt in lagere belastinginkomsten (-23 miljard euro) en hogere uitgaven aan WW en Bijstand (1 miljard euro). Daarnaast zorgen de noodmaatregelen corona voor een verslechtering van 33 miljard in 2020.
- **Het houdbaarheidstekort is fors opgelopen, van -0,8% bbp in maart tot -3% bbp.** Dit komt neer op een houdbaarheidstekort van 28 miljard euro. 90% van de verslechtering van het houdbaarheidssaldo komt door de verslechtering van het primaire saldo in 2025, een gevolg van het lagere bbp-niveau door de coronacrisis (4% onder groeipad pre-corona) en de daarmee gepaard gaande val in de belastinginkomsten.

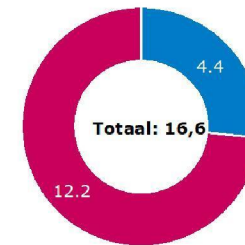
4. Gebruik noodmaatregelen

Omvang noodmaatregelen in miljard

Uitgavenmaatregelen

Inkomstenmaatregelen

■ NOW ■ TOZO ■ TOGS / TVL ■ Overig ■ Fiscale maatregelen ■ Belastinguitstel

Ontwikkeling overheidsschuld in miljard

Internationaal

- › In **Japan** bedroeg de gemiddelde werktijdverkortung gedurende de eerste drie maanden van de Covid-crisis 7,9% (2,6% tijdens de kredietcrisis). Hoewel dit cijfer gering is in vergelijking met andere landen, lag de totale werktijd in april bijna 19% onder de piek van eind 2019. Het werkloosheidspercentage lag in mei op 2,9% (tegen 5,5% op de piek van de kredietcrisis in 2009). Jongeren zijn zwaarder getroffen met 5,1% werkloosheid.
- › De opleving van de economie in **Nieuw-Zeeland** na de lockdown gaat sneller dan verwacht. In plaats van een voorspeld werkloosheidscijfer van 9,8% lijkt er een piek te zijn van maximaal 7.8%.
Ook de economische krimp is minder dan verwacht: van een voorspelling van - 23,5% in juni t.o.v. maart, is dit nu teruggebracht naar - 16%. Het feit dat er meer inkomsten uit belastingen in de staatskas zijn gevloeid dan was verwacht, lijkt op meer economische activiteit te duiden dan eerder dit jaar was ingeschat.
- › Bij de lancering van het UNICEF 2020 rapport over kindersterfte waarschuwen de **Wereldbank** en de agentschappen van de **WHO** dat veel van de voortgang van de laatste decennia op dit terrein wordt bedreigd, omdat de Covid-pandemie lopende programma's en activiteiten verstoort.

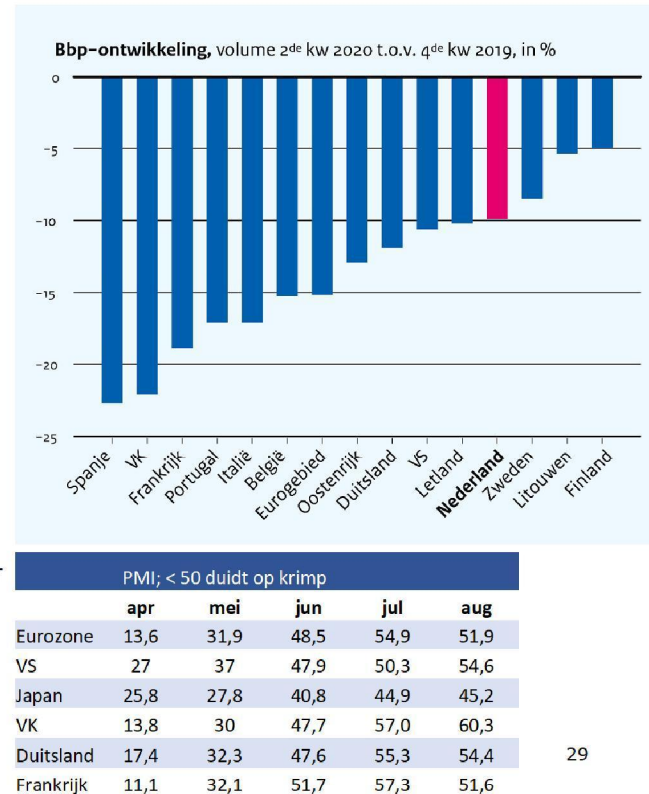

Internationaal – economische ontwikkelingen

- **Bbp-realisaties 2de kwartaal:** Spanje (-22,1%), Frankrijk (-19,0%), Italië (-17,3%), Portugal (-16,5%), België (-14,5%), Oostenrijk (-13,3%), Duitsland (-11,7%). Bron: [Eurostat](#).
- **Zomerraming Commissie:** Volgens de raming van de Commissie zal de economie van de eurozone met 8,8% krimpen in 2020. De eurozone opereert zo'n 25-30% onder economisch potentieel. De diepte van de recessie verschilt, met name zuidelijke landen worden zwaar geraakt.
- **De OESO** verwacht dat het mondiaal bbp in 2020 daalt met 4,5% en vervolgens in 2021 met 5,0% toeneemt. Voor 2020 is dit een opwaartse herziening met 1,5%-punt. De sterkste opwaartse herzieningen zijn voor **China**, met 4,4%-punt tot **+1,8%**, en voor de **VS**, met 3,5%-punt tot **-3,8%**. De bbp-raming voor het **europgebied** is opwaarts herzien met 1,2%-punt tot **-7,9%**.
- **VS:** De Amerikaanse centrale bank verwacht een bbp-daling van 3,7% in 2020 (4e kw/ 4e kw), gevolgd door een toename van 4,0% in 2021. Voor 2020 is dit een opwaartse bijstelling: in juni werd een daling van 6,5% verwacht
- **PMI-cijfers iets lager voor Eurozone:** de inkoopmanagersindex voor de eurozone is in augustus iets gedaald, maar duidt nog steeds op groei (>50). De index wijst op een toename van economische activiteit t.o.v. de vorige maand.

12/13/2021

5. Ontwikkelingen buitenland

5. Ontwikkelingen buitenland

Caribische delen van het Koninkrijk (d.d. 20-09)

Maximaal controleren (incl. zorg kwetsbare personen)	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten
Aantal positief geteste mensen totaal (sinds vorige week)	40 (+29)	11	5	282 (+125)	3551 (+505)	584(+25)
Aantal actieve besmettingen	30	7	0	179	1289	76
Aantal ziekenhuisopnamen actueel (cumulatief)	2 ()	0	0 (1)	1 (6)	39 (84)	4 (42*1)
Aantal patiënten op IC actueel (cumulatief)	1 (2)	n.v.t.	0 (0)	0 (2)	12 (20)	0 (17*)
Aantal patiënten overleden totaal (sinds vorige week)	1	0	0	1	23 (+5)	20 (+1)
Beschikbaarheid IC bedden voor Corona						
Beschikbaarheid zorgpersoneel						
Beschikbaarheid hulpmiddelen						
Testcapaciteit						
Continuïteit acute zorg in de regio						
Interinsulair patiëntenvervoer						

Caribisch Nederland

- › *Bonaire*
- › Een persoon is overleden aan COVID-19.
- › Bonaire heeft dit weekend 16 extra besmettingen op 76 testen, men verwacht nog meer. Er zijn verschillende lokale uitbraken (belastingdienst, douane en bij een bank). Momenteel veel contact- en brononderzoek.
- › Gezaghebber Rijna heeft gister een lichte lockdown aangekondigd: horeca en winkels (muv essentiële) dicht, en men moet thuiswerken. Scholen vooralsnog open.
- › Vanuit het RIVM zijn minder strenge maatregelen geadviseerd.
- › Gezaghebber heeft verzoek aan RIVM gedaan om Bonaire op code oranje te zetten.
- › *Sint Eustatius*
- › De 114 tests die zijn afgenomen waren allemaal negatief. Aantal besmettingen blijft staan op 7 besmettingen.
- › Er heerst veel angst onder de bevolking, ouders willen hun kinderen niet meer naar school brengen. Scholen zijn dicht
- › *Saba*
- › Situatie ongewijzigd. Geen besmettingen.